

Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Odbor Parlamentný inštitút

Edícia: Porovnávacie analýzy

12/2022

Možnosti rozšírenia hlasovania zo zahraničia pre občanov Slovenskej republiky

Vypracoval: Peter Plenta PhD., Odbor Parlamentný inštitút
Spolupráca: Bc. Kristína Rankovová, stážistka

Schválila: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD.,
riaditeľka Odboru Parlamentný inštitút

Bratislava
máj 2022

Anotácia:

Analýza ponúka prehľad spôsobov hlasovania zo zahraničia, ktoré by mohli rozšíriť existujúcu voľbu poštou. Tá je momentálne pre občanov Slovenskej republiky jedinou možnosťou. Materiál analyzuje tri najčastejšie spôsoby voľby zo zahraničia: voľbu osobne na zastupiteľskom úrade, online hlasovanie a hlasovanie prostredníctvom zástupcu.

Kľúčové slová:

voľby zo zahraničia, voľby na zastupiteľských úradoch, online hlasovanie, hlasovanie prostredníctvom zástupcu

Postavenie Odboru Parlamentný inštitút definuje § 144 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, podľa ktorého Parlamentný inštitút plní informačné, vzdelávacie a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou NR SR a jej poslancov. Súčasťou odboru je aj Oddelenie Parlamentná knižnica a Oddelenie Parlamentný archív.

V rámci informačnej činnosti Odbor Parlamentný inštitút vydáva spravidla tieto informačno-analytické materiály:

V oblasti vzdelávania Odbor Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre najmä pre novozvolených poslancov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty, stážový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť.

Materiál slúži výlučne pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom Odboru Parlamentný inštitút a autorov. Materiál neprešiel jazykovou kontrolou.

Obsah

1. Úvod.....	4
2. Hlasovanie na zastupiteľských úradoch	7
2.1. Česká republika.....	10
3. Hlasovanie prostredníctvom zástupcu	12
3.1. Spojené kráľovstvo	12
4. Online hlasovanie	14
4.1 Estónsko.....	17
4.2. Francúzsko	19
5. Záver	22
6. Použité zdroje.....	24
Príloha č. 1: Podrobnejšie informácie o voľbe zo zahraničia – prehľad krajín	27

1. Úvod

Voliči žijúci v zahraničí alebo voliči, ktorí sa v zahraničí nachádzajú dočasne počas volieb, majú možnosť voliť prostredníctvom štyroch najčastejších typov hlasovania zo zahraničia: **hlasovanie poštou** (využívané na Slovensku), **hlasovanie na zastupiteľskom úrade** (diplomatická misia, konzulát alebo špeciálne zriadené volebné miestnosti), **online hlasovanie** a **hlasovanie prostredníctvom zástupcu** (poverenie inej osoby, ktorá môže hlasovať v mene neprítomného voliča). Niektoré krajiny rozlišujú medzi voličmi, ktorí sa v zahraničí nachádzajú len dočasne v čase volieb, a tými, ktorí žijú v zahraničí trvalo.

Zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov (najmä § 59 a 60)¹ umožňuje občanom Slovenskej republiky bez trvalého pobytu na Slovensku alebo občanom s trvalým pobytom nachádzajúcim sa v zahraničí v čase volieb hlasovať prostredníctvom pošty, ak o to požiadajú poštou alebo elektronicky najneskôr 50 dní pred dňom konania volieb. Voľba poštou má tri hlavné nedostatky. Občania musia najmenej 50 dní pred dňom konania volieb vedieť, kde sa v zahraničí budú nachádzať, čo nie je vždy možné. Druhý typ problémov sa týka samotnej voľby poštou – či už nedoručenia hlasovacích lístkov vôbec, nedoručenie hlasovacích lístkov niektorých strán, ale aj nedoručenie pošty zo zahraničia načas, aby sa daný hlas mohol započítať.² Tretím problémom je, že v súčasnosti sa hlasovanie zo zahraničia využíva len pri parlamentných voľbách a referende.

Tieto problémy sú jedným z dôvodov, prečo sa aj na Slovensku diskutuje o rozšírení hlasovania poštou, ale aj o ďalších možnostiach rozšírenia hlasovania zo zahraničia. Zatiaľ čo najväčšiu pozornosť si vyslúžilo možné zavedenie online/elektronického hlasovania a otázky jeho bezpečnosti, za pozornosť stoja aj ďalšie dva spôsoby, ktoré by mohli doplniť hlasovanie poštou. Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, až 12 štátov Európskej únie uplatňuje viac ako jeden spôsob hlasovania zo zahraničia.

¹ Zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2014/180/>.

² Tvnoviny.sk (2020). *Zlyhania pri voľbe poštou: Niektoré by ste nevymysleli, ani s veľkou dávkou fantázie*. Dostupné na internete: <https://tvnoviny.sk/ostatne/clanok/111408-zlyhania-pri-volbe-postou-niektore-by-ste-nevymysleli-ani-s-velkou-davkou-fantazie>.

TABUĽKA 1: Akým spôsobom sa dá voliť zo zahraničia

	Hlasovanie poštou	Osobne na zastupiteľ. úrade	Online hlasovanie	Hlasovanie prostredníctvom zástupcu
BELGICKO	ÁNO	ÁNO	--	ÁNO
BULHARSKO	--	ÁNO	--	--
ČESKO	--	ÁNO	--	--
DÁNSKO	--	ÁNO	--	--
ESTÓNSKO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	--
FÍNSKO	--	ÁNO	--	--
FRANCÚZSKO	--	ÁNO	ÁNO ³	ÁNO
HOLANDSKO	ÁNO	--	--	ÁNO
CHORVÁTSKO	--	ÁNO	--	--
ISLAND	--	ÁNO	--	--
ÍRSKO	--	ÁNO	--	--
LITVA	ÁNO	ÁNO	--	--
LOTYŠSKO	ÁNO	ÁNO	--	--
LUXEMBURSKO	ÁNO	--	--	--
MAĎARSKO	ÁNO ⁴	ÁNO ⁵	--	--
NEMECKO	ÁNO	ÁNO	--	--
NOVÝ ZÉLAND	--	ÁNO	ÁNO ⁶	--
NÓRSKO	ÁNO	ÁNO	--	--
POĽSKO	--	ÁNO	--	--
PORTUGALSKO	ÁNO ⁷	ÁNO ⁸	--	--
RAKÚSKO	ÁNO	--	--	--
RUMUNSKO	ÁNO	ÁNO	--	--
SLOVENSKO	ÁNO	--	--	--
SLOVINSKO	ÁNO	ÁNO	--	--
SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO	ÁNO	ÁNO	--	ÁNO
ŠPANIELSKO	ÁNO	ÁNO ⁹	--	--
ŠVÉDSKO	ÁNO	ÁNO	--	ÁNO
TALIANSKO	ÁNO	--	--	--

Zdroje: Interná databáza výmeny informácií Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD). Požiadavky č. 3849 a 2743.

³ Iba vo voľbách „konzulárnych delegátov“ a „poradcov“.

⁴ V Maďarsku môžu hlasovať poštou len občania s trvalým pobytom v zahraničí.

⁵ V Maďarsku môžu hlasovať osobne na zastupiteľských úradoch len občania s dočasným pobytom v zahraničí.

⁶ Možnosť poslať hlasovací lístok aj faxom.

⁷ Iba v parlamentných voľbách.

⁸ V parlamentných, prezidentských a európskych voľbách.

⁹ V Španielsku môžu hlasovať osobne na zastupiteľských úradoch len občania s trvalým pobytom v zahraničí.

V rámci vybraných krajín možno hovoriť o piatich druhoch volieb, ktorých sa môžu voliči v zahraničí zúčastniť: parlamentné, prezidentské, lokálne a regionálne, voľby do Európskeho parlamentu a referendá. Väčšina krajín však umožňuje voliť zo zahraničia len vo vybraných prípadoch.

TABUĽKA 2: V akých voľbách sa dá voliť zo zahraničia

	Parlamentné voľby	Prezidentské voľby	Voľby do Európskeho parlamentu	Lokálne a regionálne voľby	Referendum
BELGICKO	ÁNO	--	ÁNO	--	--
BULHARSKO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	--	--
ČESKO	ÁNO ¹⁰	ÁNO	--	--	--
DÁNSKO	ÁNO	--	ÁNO	--	ÁNO
ESTÓNSKO	ÁNO	--	ÁNO	ÁNO	ÁNO
FÍNSKO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	--	ÁNO
FRANCÚZSKO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	--	ÁNO
HOLANDSKO	ÁNO	--	--	--	--
CHORVÁTSKO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	--	ÁNO
ISLAND	ÁNO	--	--	--	--
ÍRSKO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO
LITVA	ÁNO	ÁNO	ÁNO	--	ÁNO
LOTYŠSKO	ÁNO	--	ÁNO	--	ÁNO
LUXEMBURSKO	ÁNO	--	ÁNO	--	--
MAĎARSKO	ÁNO	--	ÁNO	ÁNO	--
MALTA	ÁNO	--	--	--	--
NEMECKO	ÁNO	--	ÁNO	--	--
NOVÝ ZÉLAND	ÁNO	--	--	--	ÁNO
POLSKO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	--	ÁNO
PORTUGALSKO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	--	--
RAKÚSKO	ÁNO	ÁNO	ÁNO	--	ÁNO
RUMUNSKO	ÁNO	--	--	--	--
SLOVENSKO	ÁNO	--	--	--	ÁNO
SPOJENÉ KRÁJOVSTVO	ÁNO	--	--	--	ÁNO ¹¹
ŠPANIELSKO	ÁNO	--	ÁNO	ÁNO ¹²	ÁNO
ŠVÉDSKO	ÁNO	--	ÁNO	--	ÁNO
TALIANSKO	ÁNO	--	--	--	--

Zdroje: Interná databáza výmeny informácií Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD). Požiadavky č. 3849 a 2743; Zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

¹⁰ Iba do Poslaneckej snemovne, nie do Senátu.

¹¹ V závislosti od typu referenda.

¹² V Španielsku môžu v lokálnych voľbách voliť len občania s dočasným pobytom v zahraničí.

2. Hlasovanie na zastupiteľských úradoch

Spoločne s hlasovaním poštou je voľba na zastupiteľských úradoch (ZÚ) najpoužívanejšou formou hlasovania zo zahraničia. Táto forma si vyžaduje vo väčšine krajín určitý druh registrácie. Voľba zo zahraničia prostredníctvom ZÚ je najpohodlnejšia pre občanov, ktorí sú automaticky zaregistrovaní v zozname voličov. Tým stačí iba prísť v určený deň na ZÚ a odvoliť. Väčšina krajín však vyžaduje, aby sa občan zaregistroval do zoznamu voličov sám. Uľahčiť občanovi registráciu môže to, že ho štát na registráciu vyzve (Belgicko). Prípadne stačí, ak sa občan, ktorý chce voliť zo zahraničia, zaregistruje raz a táto registrácia platí niekoľko rokov a na viacero volieb (Maďarsko). Nasledujúca tabuľka stručne opisuje, ako vyzerá proces registrácie vo vybraných krajinách, aby občan mohol odvoliť na ZÚ.

TABUĽKA 3: Voľby na zastupiteľských úradoch – proces registrácie

Registrácia je automatická , stačí prísť odvoliť na zastupiteľský úrad.	<ul style="list-style-type: none">• Dánsko – Iba ak občan nežije v zahraničí trvalo.• Estónsko – Všetci voliči sú zaregistrovaní v centrálnom registri obyvateľov. Zoznamy externých voličov sa zasielajú diplomatickým misiám.• Fínsko – Centrum registra obyvateľov zostaví register všetkých osôb oprávnených voliť najneskôr 46 dní pred voľbami. Každému, kto je v hlasovacom zozname, je zaslané oznámenie o jeho volebnom práve najneskôr 24 dní pred dňom konania volieb.• Portugalsko• Švédsko
Registrovať sa musí občan z vlastnej iniciatívy . Podanie formálnej žiadosti o zápis do zoznamu voličov. Väčšinou sa treba zaregistrovať určitý čas pred voľbami.	<ul style="list-style-type: none">• Belgicko – Registrácia iba v prípade volieb do Európskeho parlamentu (EP).• Česká republika – V prípade dlhodobého pobytu: žiadosť o zápis do zoznamu voličov najneskôr 40 dní pred voľbami. V prípade krátkodobého pobytu: žiadať české úrady alebo veľvyslanectvá o volebný preukaz.• Dánsko (ak má občan trvalý pobyt v zahraničí) – Žiadosť o zápis do volebného zoznamu obce, kde má občan trvalé bydlisko, musí byť schválená 7 dní pred dátumom volieb.• Francúzsko• Island – Registrácia.• Írsko – Registrácia musí byť doručená 4-14 dní pred oficiálnym dňom volieb (záleží na konkrétnej krajine).• Litva – Žiadosť na registráciu môže byť podaná aj online.• Maďarsko – Voliči musia požiadať (osobne alebo online) o zápis do zahraničného registra voličov najneskôr 8 dní pred voľbami. Registrácia je platná 10 rokov.• Nemecko – Občania musia písomne požiadať o registráciu do 21. dňa pred voľbami.• Nový Zéland – Voliči sa musia zaregistrovať a vložiť svoje údaje do softvéru „RealMe“¹³.

¹³ RealMe softvér je iniciatíva novozélandskej vlády, ktorá umožňuje občanom prístup k viacerým online službám (vrátane online volieb) a ktorá zabezpečuje overenie a ochranu online identity. RealMe. (bez dátumu). Dostupné na internete: <https://www.realme.govt.nz/>.

	<ul style="list-style-type: none"> • Poľsko – Občania sa musia zaregistrovať osobne na ZÚ s platným poľským pasom do 3 dní pred voľbami. Registrácia sa vykonáva na základe osobnej žiadosti a dodaných identifikačných dokumentov. • Rumunsko – Volič sa musí zaregistrovať do volebného registra na základe písomnej žiadosti s dátumom a podpisom, predloženej osobne alebo zaslanej poštou alebo e-mailom na ZÚ. • Slovinsko – Volič musí na to, že chce voliť zo zahraničia, upozorniť volebnú komisiu do 30. dňa pred voľbami. • Spojené kráľovstvo – Individuálna volebná registrácia vyžaduje, aby voliči poskytli osobné identifikátory (číslo poistenia a dátum narodenia) a aby vydali vyhlásenie o tom, že majú pobyt v zahraničí. Registrácia sa musí vykonať pred odchodom zo Spojeného kráľovstva. Registrácia sa musí obnovovať každý rok. • Španielsko (ak má občan trvalý pobyt v zahraničí) – Registrácia v registri konzulárneho úradu + formálna žiadosť o hlasovanie. Požiadavka je zaslaná najneskôr 25 dní po vyhlásení volieb.
Na registráciu sú občania vyzvaní štátom .	<ul style="list-style-type: none"> • Belgicko

Zdroje: Interná databáza výmeny informácií Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD). Požiadavky č. 2743, 3131, 3638, 3849.

Ak sa občan musí zaregistrovať do registra voličov sám, existuje viacero spôsobov registrácie. Občania sa môžu zaregistrovať:

- podaním žiadosti o registráciu do registra voličov **osobne na ZÚ**;
- poslaním (**online alebo písomne poštou**) žiadosti o registráciu do centrálneho registra voličov **Ústrednej volebnej komisie**;
- poslaním (**online alebo písomne poštou**) žiadosti o registráciu do **registra zahraničných voličov vedeného veľvyslanectvom**;
- poslaním (**online alebo písomne poštou**) žiadosti o registráciu do **registra voličov obce**, kde sa bude voličov hlas započítavať;
- poslaním (**online alebo písomne poštou**) žiadosti o registráciu v **okrskovej volebnej komisii, ktorá bude zriadená na ZÚ**.

Vo viacerých krajinách existuje možnosť tzv. **predčasného hlasovania**, aby sa zabezpečilo, že všetky hlasy budú spočítané naraz v deň volieb. Predčasné hlasovanie sa uskutočňuje, aby hlasy cestujúce zo zahraničia poštou mali čas doraziť načas a aby sa mohla skontrolovať platnosť (napr. aj online) hlasu v dostatočnom predstihu.

TABUĽKA 4: Možnosť predčasného hlasovania¹⁴

Predčasné hlasovanie	<ul style="list-style-type: none">• Dánsko – Predčasné hlasovanie v zahraničí sa môže uskutočniť iba s povolením ministerstva vnútra a ministerstva zdravotníctva. Táto možnosť sa používa hlavne pre dánsky vojenský personál v zahraničí. Hlasovanie v zahraničí sa môže uskutočniť kedykoľvek, ale hlasy odovzdané viac ako tri mesiace pred dňom volieb, sú neplatné.• Estónsko – 10-15 dní pred voľbami.• Fínsko – 51 dní pred voľbami, ale predčasné hlasovanie sa využíva iba v regionálnych voľbách.• Francúzsko – Registrovať sa je možné kedykoľvek v roku, hlasovať sa však môže až od 1. marca nasledujúceho roku (po ročnej revízii volebných zoznamov).• Nový Zéland – Predčasné hlasovanie sa začína 17 dní pred voľbami• Španielsko (občania s trvalým pobytom v zahraničí) – Predčasné hlasovanie prebieha 2-4 dni pred voľbami.• Švédsko – Voľby na ZÚ musia byť ukončené najmenej 1 deň pred oficiálnymi voľbami.
Voľby v ten istý deň ako v domovskej krajine	<ul style="list-style-type: none">• Slovinsko – V deň volieb môžu občania hlasovať medzi 9. a 17. hodinou miestneho času vo volebnej miestnosti ZÚ, kde je hlasovanie rovnaké ako vo volebnej miestnosti v Slovinsku. Volebné lístky sú zasielané naspäť ústrednej volebnej komisii v Slovinsku, ktorá ich spočíta a vyhlási výsledky dodatočne.• Česko – Voľby na ZÚ sa konajú v ten istý deň ako v ČR. Volebné lístky sa spočítajú na ZÚ a sú sprostredkované MZV. Oficiálne výsledky sú zverejnené najviac 10 dní po ukončení volieb.

Zdroje: Interná databáza výmeny informácií Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD). Požiadavky č. 3131, 3638, 3849, Zákon č. 247/1995 Sb. (Česká republika).

Organizácia volieb na ZÚ

Čo sa týka organizácie volieb v zahraničí na ZÚ, organizujú ju diplomatické misie a konzuláty, ktoré sú ich organizáciou poverené buď:

- Ministerstvom zahraničných vecí
- alebo Ústrednou volebnou komisiou.

Volič sa musí pri voľbách na ZÚ preukázať platným občianskym preukazom, alebo iným preukazom totožnosti ako napr. cestovný pas alebo platný miestny úradný preukaz totožnosti. Niekedy sa vyžaduje preukázať sa aj volebným preukazom (Česko, Švédsko). Identitu voliča overia členovia volebnej komisie.

Hlasovacie lístky buď:

- čakajú voliča vo volebnej miestnosti (napr. Švédsko),
- alebo sú mu zaslané poštou pred dňom volieb a volič iba odovzdá hlasovací lístok na ZÚ (napr. Španielsko).

¹⁴ Podrobnejšie sa využívaníu predčasného hlasovania venuje Csillag, K. (2019). Štúdiá Parlamentného inštitútu č. 01/2019. *Inštitút predčasného hlasovania vo vybraných krajinách*. Parlamentný inštitút K NR SR. Dostupné na internete: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=468915>.

Čo sa týka počítania hlasov, v niektorých krajinách sa organizuje:

- priamo na ZÚ (napr. Litva);
- v iných krajinách sa nespočítané hlasy posielajú naspäť Ústrednej volebnej komisii, ktorá ich pošle do príslušného volebného okrsku, do ktorého sa volebný hlas voliča započíta (napr. Estónsko).

2.1. Česká republika

Volby na ZÚ sa uskutočňujú len počas prezidentských volieb a volieb do Poslaneckej snemovne. Česko patrí ku krajinám, v ktorých je potrebné zaregistrovať sa do zoznamu voličov (alebo mať voličský preukaz) pred voľbami. Pre hlasovanie zo zahraničia sa vytvárajú zvláštne zoznamy voličov (ZZV) vedené ZÚ.¹⁵ Do ZZV patria občania, ktorí majú bydlisko mimo ČR alebo volia na ZÚ cez voličský preukaz.¹⁶

Voliči s dlhodobým pobytom v zahraničí alebo s trvalým pobytom mimo Českej republiky:

Takíto voliči sa musia zapísať do tzv. zvláštneho zoznamu voličov (ZZV) vedeným ZÚ. Pre zápis do ZZV je možné prísť osobne na ZÚ alebo oň požiadať poštou. Žiadosť je potrebné podložiť príslušnými dokladmi alebo ich úradne overenými kópiami najneskôr 40 dní pred voľbami. Potrebne sú:

- písomná Žiadosť o zápis do ZZV¹⁷ (ZÚ overí podpis voliča na žiadosti zadarmo);
- doklad potvrdzujúci totožnosť žiadateľa (platný OP, cestovný pas, iný úradný doklad – môže byť aj zahraničný úradný doklad s fotografiou držiteľa a jeho základným údajmi);
- doklad preukazujúci štátne občianstvo ČR (OP, cestovný, služobný alebo diplomatický pas, osvedčenie o štátnom občianstve ČR, doklad o právne spôsobilosti k uzavretiu manželstva);
- doklad potvrdzujúci pobyt v zahraničí.

ZÚ uzavru podávanie žiadostí 30 dní pred dňom volieb a odovzdajú ich bezodkladne MZV, ktoré skontroluje prípadné duplicity v zápisoch. Po odstránení duplicít oznámi najneskôr 20 dní pred dňom volieb MZV konečné znenie týchto zoznamov Ministerstvu vnútra. Volič zapísaný v ZZV je automaticky vyškrtnutý zo

¹⁵ § 3 ods. 2 z. 247/1995 Sb. Dostupné na internete: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247#cast1>.

¹⁶ § 6 ods. 5 z. 247/1995 Sb. Dostupné na internete: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247#cast1>.

¹⁷ Veľvyslanectvo ČR v Bruseli (bez dátumu). Žiadosť o zápis do zvláštneho zoznamu voličov. Dostupné na internete: https://www.mzv.cz/public/f9/3f/a2/2980500_2000750_Zadost_o_zapis_do_zvlastniho_seznamu_volicu.doc.

stáleho zoznamu voličov v ČR. ZZV je stálej povahy, netreba ho obnovovať a volič je z neho vyradený len na základe jeho žiadosti o vyškrtnutie.¹⁸

Voliči s krátkodobým pobytom v zahraničí:

Títo voliči musia požiadať o vydanie voličského preukazu (VP) na základe ktorého môžu voliť na ZÚ. O vydanie VP je možné požiadať písomne alebo osobne na obecnom úrade podľa miesta trvalého pobytu v ČR. O VP sa môže požiadať odo dňa vyhlásenia volieb. Vydanie VP je bezplatné.¹⁹

Písomná žiadosť o VP môže byť:

- v listinnej podobe (ZÚ overí podpis voliča na žiadosti zadarmo);
- v elektronickej podobe, podpísané uznávaným elektronickým podpisom voliča, zaslaná prostredníctvom dátovej schránky.

Organizácia a priebeh volieb na ZÚ:

ZÚ zabezpečuje organizačnú a technickú prípravu, priebeh a vykonanie volieb, zaškoľuje členov zvláštnych okrskových volebných komisií, ktoré sú zriadené na ZÚ.²⁰ Príslušný český krajský úrad zašle hlasovacie lístky na MZV a to ich pošle – najneskôr 48 hodín pred začatím volieb – na ZÚ. ZÚ zabezpečuje tlač alebo rozmnoženie hlasovacích lístkov.²¹ ZÚ takisto informuje voličov o čase a mieste konania volieb a o tom, že sa musia v deň volieb preukázať dokladom totožnosti a štátnym občianstvom ČR.²² Tí, ktorí majú voličský preukaz, sa ním musia preukázať, a ten bude potom priložený k ZZV.²³

Vedúci zastupiteľského úradu menuje 30 dní pred dňom volieb predsedu a najmenej dvoch členov osobitnej okrskovej volebnej komisie, ktorí sú štátnymi občanmi ČR. Komisia zabezpečuje priebeh hlasovania, sčítava hlasy a vyhotovuje zápisnicu o priebehu a výsledku hlasovania. Volebnú dokumentáciu odovzdá ZÚ, ktorý ju pošle na MZV.²⁴ Čo sa týka spočítavania hlasov, štátna volebná komisia určí losom, ktorému volebnému kraju sa budú hlasy občanov zapísaných v ZZV

¹⁸ § 6 ods. 5-6 z. 247/1995 Sb. Dostupné na internete: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247#cast1>.

¹⁹ Veľvyslanectvo ČR vo Viedni. (bez dátumu). *Voličský preukaz*. Dostupné na internete: https://www.mzv.cz/brussels/cz/konzularni_a_vizovy_usek/volby/volicsky_prukaz.html.

²⁰ § 14d, 14g z. 247/1995 Sb. Dostupné na internete: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247#cast1>.

²¹ § 38 ods. 5 z. 247/1995 Sb. Dostupné na internete: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247#cast1>.

²² § 15 ods. 3 z. 247/1995 Sb. Dostupné na internete: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247#cast1>.

²³ Veľvyslanectvo ČR vo Viedni. (2017). *Obecná informace k volbám*. Dostupné na internete: https://www.mzv.cz/vienna/cz/viza_a_konzularni_informace/volby/index_1.html.

²⁴ § 14d, 14g z. 247/1995 Sb. Dostupné na internete: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247#cast1>

pripočítavať.²⁵ V prípade volieb do Poslaneckej snemovne je zvolený losom 1 zo 14 volebných obvodov a hlasuje sa pre kandidátov z vybraného volebného obvodu.²⁶ V prípade voľby prezidenta existuje osobitný volebný obvod pre občanov zo zahraničia.²⁷ Český štatistický úrad zverejní výsledky volieb na ZÚ najneskôr do 10 dní po volebnom dni.²⁸

3. Hlasovanie prostredníctvom zástupcu

V niektorých krajinách sa používa **hlasovanie prostredníctvom zástupcu** (nazývané aj „proxy“ hlasovanie). Hlasovanie prostredníctvom zástupcu sa môže uskutočniť v prípade, že volič, nachádzajúci sa v zahraničí, poverí **inú osobu** (zástupcu), ktorá bude hlasovať v jeho mene. Momentálne je hlasovanie prostredníctvom zástupcu možné napríklad v Belgicku, Francúzsku, Holandsku, Švédsku či v Spojenom kráľovstve.

3.1. Spojené kráľovstvo

Volič môže slúžiť ako zástupca iba pre dve osoby, s ktorými nemá priame rodinné väzby. Ak má zástupca rodinný vzťah k voličom, môže zastupovať akýkoľvek počet voličov.²⁹ O hlasovanie prostredníctvom zástupcu možno požiadať iba za určitých okolností. Voliči, ktorí chcú mať splnomocnenca hlasujúceho v ich mene, musia svoju žiadosť doplniť aj o podpis osoby, ktorá za voliča ručí.³⁰

- V prípade osoby zamestnanej v zahraničí, musí žiadosť o zástupcu podpísať zamestnávateľ.
- V prípade študentov, ktorí študujú na vysokej škole v zahraničí, musí byť žiadosť o zástupcu podpísaná školiteľom.
- V prípade voličov, ktorých práca často odvádza z domu, ale ktorí sú samostatne zárobkovo činnými osobami, a preto nemajú žiadneho zamestnávateľa, ktorý

²⁵ § 8 ods. 2 písm. i) z. 247/1995 Sb. Dostupné na internete: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247#cast1>

²⁶ Český štatistický úrad. (2017). *Elections to the Chamber of Deputies of the Parliament of the Czech Republic held on 20 – 21 October 2017* (v sekcii Stredocesky kraj). Dostupné na internete: <https://volby.cz/pls/ps2017nss/ps3?xjazyk=EN>.

²⁷ Český štatistický úrad. (2018). *Election of the President of the Czech Republic held on 12–13 January 2018* (v sekcii Abroad). Dostupné na internete: <https://volby.cz/pls/prez2018/pe3?xjazyk=EN>.

²⁸ § 11 ods. 2 písm. k) z. 247/1995 Sb. Dostupné na internete: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247#cast1>

²⁹ Spelthorne Borough Council. (2008). *Absent voting*. Dostupné na internete: https://web.archive.org/web/20080316124154/http://www.spelthorne.gov.uk/cou_elections_absent_voting.htm.

³⁰ Tamtiež.

by podporil ich žiadosť, musí byť žiadosť o zástupcu podpísaná voličom, ktorý žiadateľa pozná, ale nemá s ním rodinné väzby.

- V prípade voličov, ktorí by museli prekonať značnú vzdialenosť vzdušnou alebo námornou dopravou, aby sa dostali k svojej volebnej miestnosti, sa nevyžaduje podpis na podporu žiadosti o zástupcu.

Žiadosť o hlasovanie prostredníctvom splnomocnenca

Žiadosť o hlasovanie prostredníctvom zástupcu je možné podať prostredníctvom papierovej formy. Žiadosť musí byť poslaná do miestnej volebnej „registračnej kancelárie“. Ak chce občan voliť v Anglicku, Škótsku a vo Walese, musí požiadať o hlasovanie prostredníctvom zástupcu najmenej 6 pracovných dní pred dňom volieb. V Severnom Írsku sa žiadosť podáva najmenej 14 pracovných dní pred dňom volieb.

O splnomocnenie na hlasovanie prostredníctvom zástupcu môže byť požiadané:

- pre jedny voľby v konkrétny deň;
- na konkrétne obdobie, ak chce občan voliť v Anglicku, Škótsku alebo vo Walese natrvalo.

Ako poverená osoba (zástupca) môže konať ktokoľvek, kto:

- je zaregistrovaný vo voličskom zozname;
- môže hlasovať v type volieb, ktoré sa konajú;
- môže hlasovať vo volebnej miestnosti uvedenej na občanovej volebnej karte.³¹

Zástupcovi bude zaslaná volebná karta občana, ktorý ho poveril, s informáciou, kde a kedy má hlasovať v jeho mene. Ak sa zástupca nemôže dostať do volebnej miestnosti občana, ktorý ho poveril, je potrebné kontaktovať miestny volebný registračný úrad najmenej 11 pracovných dní pred voľbami a dohodnúť sa na odovzdaní hlasu zástupcu poštou. Ak sa občan preukáže, že má možnosť ísť do volebnej miestnosti v deň volieb, môže hlasovať osobne, pokiaľ tak už neurobil jeho zástupca alebo ak nepodal žiadosť o hlasovanie poštou. Ak chce občan zmeniť svojho zástupcu alebo začať hlasovať osobne, treba sa obrátiť na miestny úrad registrácie voličov.³²

³¹ GOV.uk (bez dátumu). *How to vote. Voting by proxy*. Dostupné na internete: <https://www.gov.uk/voting-in-the-uk/voting-by-proxy>.

³² The Electoral Commission. (2022). *Application to vote by proxy at a particular election or referendum*. Dostupné na internete: <https://www.gov.uk/government/publications/apply-to-vote-by-proxy-at-a-particular-election-or-referendum>.

Kritika hlasovanie prostredníctvom zástupcu v Spojenom kráľovstve

Pozorovateľská misia OBSE v roku 2010 skonštatovala, že systém hlasovania prostredníctvom zástupcu neposkytuje dostatočné záruky proti registrácii fiktívnych voličov a/alebo proti žiadosti o hlasovanie prostredníctvom zástupcu vo voličovom mene. Hlasovanie prostredníctvom zástupcu môže byť zneužitý napríklad v prisťahovaleckých komunitách z krajín, kde manželia tradične hlasujú v mene svojich manželiek.³³ Celkovo OBSE eviduje vyššiu mieru využívania hlasovania prostredníctvom zástupcu ženami (u mužov je pravdepodobnejšie, že budú v úlohe zástupcu) a u etnických a náboženských menšín.³⁴ OBSE tiež vyjadrila obavy z toho, že neexistujú záruky na overenie toho, či zástupca splnil úmysel voliča.

Trestné činy súvisiace so žiadosťami o hlasovanie prostredníctvom zástupcu sa v súčasnosti považujú za „korupčné praktiky“ a sú trestné, rovnako ako keď sa osoba vydáva za niečieho zástupcu bez jeho povolenia. Trest môže byť až 2 roky väzenia a/alebo finančná pokuta.³⁵

4. Online hlasovanie

Pandémia COVID-19 zasiahla nielen zdravotníctvo a ekonomiku, ale ovplyvnila aj jednu zo základných charakteristík demokracie – voľby. Viacero volieb na celom svete bolo v roku 2020 a 2021 odložených alebo sa uskutočnili s obmedzeniami. Online hlasovanie (alternatívne nazývané elektronické alebo internetové hlasovanie, e-voľby alebo i-voting) by mohlo zabezpečiť, že voliči aj členovia volebných komisií budú v nižšej miere vystavení rizikám spojeným s pandémiou. Okrem toho, online hlasovanie by sa dalo využívať aj v iných situáciách, vrátane volieb zo zahraničia, zabezpečujúc tak vyššie pohodlie a účasť voličov.

Vo všeobecnosti online hlasovanie znamená, že ľudia môžu voliť na diaľku na svojich vlastných zariadeniach (mobilné telefóny, tablety alebo počítače), v priestoroch, ktoré si zvolia sami (domácnosť, práca) a v čase, ktorý im vyhovuje (iba

³³ OBSE. (2003). *Elections for the Devolved Administrations in the United Kingdom (Scotland, Wales and Northern Ireland)*. OSCE/ODIHR Assessment Report. Dostupné na internete:

<https://www.osce.org/files/f/documents/7/5/16354.pdf>.

³⁴ OBSE. (2014). *Handbook on Promoting Women's Participation in Political Parties*. Dostupné na internete:

<https://www.osce.org/files/f/documents/e/f/120877.pdf>.

³⁵ OBSE. (2010). *United Kingdom and Northern Ireland: general Election 6 May 2010*. OSCE/ODIHR Election Assessment Mission Report. Dostupné na internete: <https://www.osce.org/files/f/documents/5/5/69072.pdf>.

počas obdobia hlasovania). Hlas odovzdaný cez zariadenie sa prenáša pomocou internetovej siete do online volebnej schránky, ktorá zaznamená, že občan odvolil.³⁶

Online hlasovanie sa aktívne využíva v Estónsku³⁷ a použilo sa aj vo Francúzsku v roku 2012 – len pre francúzskych občanov voliacich zo zahraničia v parlamentných voľbách.³⁸ Na Novom Zélande je online hlasovanie (pre všetkých občanov) v skúšobnej fáze; bolo použité dvakrát – v roku 2016 a 2019 v lokálnych voľbách, ale iba v niektorých volebných obvodoch a týkalo sa iba niektorých voličov.³⁹ V súčasnosti sa využíva najmä na hlasovanie zo zahraničia.

Vo viacerých iných krajinách boli na menších škálach online voľby otestované, ale nepokračovalo sa s nimi a elektronické hlasovanie bolo zrušené – väčšinou z dôvodov spojených s technickým a bezpečnostnými problémami a vysokými nákladmi spojenými s prevádzkou takýchto online volebných systémov.⁴⁰

Výhody online hlasovania

Online hlasovanie môže osloviť viac mladých voličov, najmä v porovnaní s hlasovaním poštou alebo tradičným „offline“ hlasovaním. Čím mladší je človek, keď prvýkrát odovzdá svoj volebný hlas, tým pravdepodobnejšie môže byť, že sa u neho vytvorí „zvyk voliť“.⁴¹

Po druhé, pohodlie voliča je dôležité, keďže podporuje vyššiu volebnú účasť. Online hlasovanie poskytne viac pohodlia najmä niektorým skupinám voličov, medzi ktoré patria:

- voliči – občania v zahraničí;
- voliči z vidieckych oblastí;

³⁶ Takýto spôsob volieb je potrebné odlišiť od hlasovania na elektronických prístrojoch priamo vo volebných miestnostiach – toto sa nazýva „strojové hlasovanie“ a používa sa v mnohých štátoch USA. Molineaux, J. (2019). *Solving and creating problems: Online voting in New Zealand*. Auckland: The Policy Observatory. Dostupné na internete: https://thepolicyobservatory.aut.ac.nz/_data/assets/pdf_file/0003/302538/Solving-and-creating-problems-online-voting-in-New-Zealand.pdf.

³⁷ Európske centrum pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD). Požiadavka č. 3849.

³⁸ Tamtiež

³⁹ Molineaux (2019), tamtiež.

⁴⁰ Kompletný zoznam testov elektronického hlasovania je dostupný v Online Voting Working Party. (bez dátumu). *Online Voting in New Zealand Feasibility and options for local elections*. S. 19-20. Dostupné na internete: https://www.nbr.co.nz/sites/default/files/images/Online-Voting-in-New-Zealand-report_0.pdf.

⁴¹ Franklin, M. (1994) podľa Molineaux (2019), tamtiež.

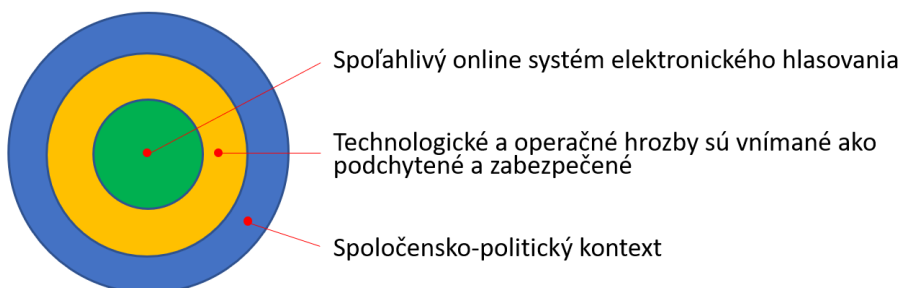
- voliči so zdravotným postihnutím, vrátane nevidiacich, a ľudí s problémami pohybového ústrojenstva.

Po tretie, technologickému pokroku sa nedá vyhnúť, a ako uviedla pracovná skupina pre online hlasovanie Nového Zélandu „internet sa stáva súčasťou každodenného života, online hlasovanie je prirodzeným krokom vpred – keďže sa systémy prispôbujú technológiám, možno očakávať aj zmenu demokratických procesov. Vláda musí zabezpečiť, aby bol [...] volebný systém relevantný pre voličov v 21. storočí.“⁴²

Výzvy a riziká online hlasovania

Jednou z najdôležitejších otázok, ktorým čelí implementácia systému online hlasovania, je dôvera. Mnohé problémy vychádzajú z potreby otvoreného a transparentného systému, ktorý voličom dodá dôveru v nový systém. Online hlasovací systém musí byť transparentný, otvorený všetkým, jednoduchý a zrozumiteľný.

Faktory potrebné na budovanie dôvery verejnosti v online volebný systém:⁴³

Otázka prístupnosti je tiež dôležitá. Aby sa zachoval princíp volieb ako rovného a všeobecného mechanizmu výberu poslancov, všetci občania musia mať prístup k internetovej sieti. Online hlasovanie síce ponúka príležitosť na zlepšený prístup pre mnohých, ale nie pre všetkých.

Špeciálnou kategóriou sú možné technické problémy spojené s online voľbami. Dôveryhodné online overenie totožnosti je dôležité. Online hlasovanie a demokratický proces vo všeobecnosti by mohli byť vážne narušené, ak by boli niektorí jednotlivci schopní vydávať sa za iných jednotlivcov a hlasovať v ich mene.

⁴² Online Voting Working Party (bez dátumu), s. 3.

⁴³ Tamtiež, s. 31.

4.1 Estónsko

Estónsko je svetovým lídrom v elektronických voľbách, keďže je to zatiaľ jediná krajina na svete, ktorá plne implementovala používanie online hlasovania. V Estónsku boli online voľby prvýkrát predstavené v roku 2005 a v roku 2019 volilo online až 44 % voličov. Ako už bolo spomenuté vyššie, najväčšia výzva pre elektronické hlasovanie je budovanie dôvery v online volebný systém. Dáta estónskeho systému sú uložené na stovkách serverov, každý založený na inom dizajne bezpečnostného softvéru, čo exponenciálne sťažuje možnosť nabúrať sa do serveru a získať údaje.⁴⁴

Dôležitým krokom k uskutočneniu online hlasovania boli ďalšie dva aspekty. Po prvé, už od roku 1999 existuje internetový volebný informačný systém, ktorý umožňuje automatické spracovanie údajov a umožňuje rýchlejší prenos informácií o spočítaných hlasov. Od toho istého roku estónski občania nemajú volebnú povinnosť voliť v konkrétnej volebnej miestnosti v deň volieb – je možné voliť vo volebnej miestnosti mimo domovského obvodu a môžu voliť aj predčasne.⁴⁵

Po druhé, ďalším uľahčením elektronického hlasovania v Estónsku bolo zavedenie povinného občianskeho preukazu (OP), ktorý obsahuje možnosť digitálneho podpisu. Od 1. januára 2002 je OP primárnym identifikačným dokladom a musia ho mať všetci občania Estónska, ktorí dosiahli vek 15 rokov a cudzinci s trvalým pobytom v Estónsku.⁴⁶ OP okrem fyzického dokumentu funguje aj ako elektronická identita občanov.

Priebeh online hlasovania

Online hlasovanie je možné iba počas siedmich dní, keď sú otvorené tzv. predčasné volebné schránky – od 10. dňa do 4. dňa pred dňom volieb. Je to

⁴⁴ Tidey, A. (2020). Why don't more nations hold elections online? Here's how Estonia has been a lone trailblazer. Dostupné na internete: <https://www.euronews.com/2020/11/02/why-don-t-more-nations-hold-elections-online-here-s-how-estonia-has-been-a-lone-trailblaze>.

⁴⁵ Drechsler, W. a Madise, U. (2004). Electronic Voting in Estonia. V: Kersting N. a kol. Electronic Voting and Democracy. London: Palgrave Macmillan. s. 97-108. Dostupné na internete: https://link.springer.com/chapter/10.1057/9780230523531_6.

⁴⁶ Digital Signature Act. (2000). Dostupné na Internet: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/530102013080/consolide>.

nevyhnutné na to, aby ostalo dosť času na skontrolovanie, či niekto nevolil dvakrát.⁴⁷ Estónsko umožňuje voličom prihlásiť sa a voliť počas obdobia pred hlasovaním toľkokrát, koľko chcú. Volič má vždy možnosť svoj hlas zmeniť – počíta sa posledný hlas.⁴⁸ Identita voliča je z hlasovacieho lístka odstránená predtým, ako sa dostane do Národnej volebnej komisie pre sčítanie, čím sa zabezpečí anonymita.

Počas určeného obdobia pred voľbami sa volič prihlási do internetového systému pomocou elektronického OP alebo mobilného ID alebo počítača, ktorý má softvér (je možné si ho stiahnuť cez web stránku Národnej volebnej komisie) potrebný na použitie elektronického OP, mobilného ID alebo doklad o digitálnej identite s platnými certifikátmi a kódmi PIN1 a PIN2.⁴⁹

Proces hlasovania je nasledovný: pomocou kódu PIN1 sa občan prihlási do aplikácie elektronického hlasovania, ktorej link je dostupný na web stránke volieb. Po prihlásení je občanovi ponúknutá možnosť vidieť kandidátov. Prostredie elektronického hlasovania online automaticky vygeneruje iba kandidátov z volebného obvodu, v ktorom je volič registrovaný. Kandidáti sú na obrazovke zoskupení podľa politických strán. Ak chce občan hlasovať, musí svoj výber potvrdiť v samostatnom okne a zadať svoj digitálny podpis pomocou kódu PIN2. Pokiaľ občan nezadá PIN2, jeho hlas nebol daný žiadnemu kandidátovi. Výsledky elektronického hlasovania sa vyhlasujú v noci v deň volieb: proces elektronického hlasovania je verejný a sú prítomní pozorovatelia aj členovia volebnej komisie.

Výhody estónskeho online hlasovania⁵⁰

- Pohodlie pre voličov, najmä tých, ktorí cestujú mimo krajiny alebo do oblastí mimo svojich miestnych volebných miestností.
- Potenciál na zvýšenie volebnej účasti.
- Úspora nákladov vďaka menšiemu počtu papierových hlasovacích lístkov.
- Skrátenie času volebného aktu.

⁴⁷ European Commission. (bez dátumu). Estonian Internet Voting. Dostupné na Internete: <https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/2019/07/29/Estonian+Internet+voting>.

⁴⁸ E-estonia. (bez dátumu). I-voting. Dostupné na internete: <https://e-estonia.com/solutions/e-governance/e-democracy/>.

⁴⁹ Valimised. (bez dátumu). Introduction to i-voting. Dostupné na internete: <https://www.valimised.ee/en/internet-voting/introduction-i-voting>.

⁵⁰ European Commission (bez dátumu), tamtiež.

- Majitelé aktivované e-mailové adresy @eesti.ee dostávají elektronickou volební kartu e-mailem.
- V parlamentních volbách v roce 2019 představovalo hlasování na internetu 43,8 % odevzdaných hlasů. Estónci na celém světě odevzdali hlasy z 116 různých krajín.

Kritika estónského online hlasování⁵¹

- Porušení principu všeobecnosti voleb? – Volit přes internet nemohou všichni. Štát negarantuje zariadenie s prístupom na internet každému.
- Porušení principu tajnosti voleb? – Nie je možné zaručiť, že každý volí sám a bez nátlaku či ovplyvňovania (tzv. rodinné hlasovanie).
- Porušení principu rovnosti hlasů? – Rozdiel medzi klasickým a online hlasom – volič voliaci elektronicky má možnosť zmeniť svoj hlas, klasický volič takú možnosť nemá.
- Estónské elektronické hlasovanie v realite výraznejšie nezvýšilo volebnú účasť, ktorá sa pohybovala okolo 64 % v parlamentných voľbách 2011, 2015 aj 2019.
- Systém elektronického hlasovania funguje len v estónčine, jazyky minorít nie sú zahrnuté.
- Bezpečnostné riziká.

4.2. Francúzsko

Vo Francúzsku je online hlasovanie otvorené len pre francúzskych občanov žijúcich v zahraničí. Prvýkrát bolo online hlasovanie z zahraničia použité v roku 2012 v parlamentných voľbách. Odvtedy však už nebolo znova použité v parlamentných voľbách a v roku 2017 bolo zrušené z obavy pred kybernetickými útokmi.⁵²

⁵¹ Parlamentní institut (Česká republika). (2014). Elektronické internetové hlasování v Estónsku. Dostupné na internetu: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=101330>.

⁵² Reuters. (2017) France drops electronic voting for citizens abroad over cybersecurity fears. Dostupné na internetu: <https://www.reuters.com/article/uk-france-election-cyber-idUKKBN16D235>.

Momentálně online hlasování mohou používat iba francouzskí občani, kteří sa nachádzajú v zahraničí v čase volieb, vo volbách „konzulárných delegátov“⁵³ (ktorí zodpovedajú za formulovanie stanovísk k otázkam konzulárneho alebo všeobecného záujmu, najmä v oblasti hospodárstva a financií, vnútorného spravodajstva, kultúry, vzdelávania a spolupracujú s veľvyslanectvami) a vo volbách „poradcov“⁵⁴ (zastupujú francúzskych občanov – nie Francúzsko – na francúzskych veľvyslanectvách a konzulátoch).⁵⁵

Priebeh online hlasovania vo Francúzsku

Online hlasovania sa môžu zúčastniť len občani, ktorí sú zaregistrovaní v konzulárných zoznamoch občanov žijúcich v zahraničí. Hlasovať sa môže na zariadení pripojenom k internetu. Link, cez ktorý občan hlasuje, je uvedený na oficiálnej stránke francúzskej diplomacie a na webových stránkach veľvyslanectiev a konzulátov niekoľko dní pred otvorením hlasovania. Hlasovať online sa môže po dobu piatich po sebe nasledujúcich dní, 3-8 dní pred dňom konania volieb.⁵⁶

Totožnosť elektronicky hlasujúceho voliča sa preukazuje identifikátorom (ten sa pošle e-mailom) spojeným s autentifikátorom (pošle sa prostredníctvom SMS).⁵⁷ ⁵⁸ Za týmto účelom bolo vytvorené automatizované spracovanie osobných údajov, za ktoré zodpovedá ministerstvo vnútra a ministerstvo zahraničných vecí. Toto automatizované spracovanie zaručuje oddelenie údajov týkajúcich sa voličov na jednej strane a ich hlasov na druhej strane, aby bola zabezpečená tajnosť hlasovania.⁵⁹ Za kontrolu online hlasovania zodpovedá volebná komisia, ktorá sa venuje online hlasovaniu.⁶⁰

⁵³ Vo francúzskom jazyku: un délégué consulaire.

⁵⁴ Vo francúzskom jazyku: un conseiller des Français de l'étranger.

⁵⁵ Décret n° 2014-290 du 4 mars 2014 portant dispositions électorales relatives à la représentation des Français établis hors de France. Article 14. Dostupné na internete:

<https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000028684485/>.

⁵⁶ Code électoral. Article R-176-3-8. Dostupné na internete:

<https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGIARTI000034168175/2017-03-12/>.

⁵⁷ France Diplomatie. (bez dátumu). Vote par Internet. Dostupné na internete:

<https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/services-aux-francais/voter-a-l-etranger/modalites-de-vote/vote-par-internet/>.

⁵⁸ Décret n° 2014-290 du 4 mars 2014 portant dispositions électorales relatives à la représentation des Français établis hors de France. Article 18. Dostupné na Internete:

<https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000028684485/>.

⁵⁹ Code électoral. Article R176-3. Dostupné na internete:

<https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGIARTI000034168175/2017-03-12/>.

⁶⁰ Tamtiež, Article R-176-3-1.

Online hlasování počas parlamentních volieb v roku 2012

V roku 2012 za elektronickým hlasovaním stálo viacero novovytvorených inštitúcií. Tie sa venovali širokej identifikácii potenciálnych hrozieb, zabezpečovali bezpečnosť, súkromie a kontrolu nad novovzniknutým systémom cez rôzne návody a pravidlá, ktoré vypracovali.⁶¹ Elektronickému hlasovaniu predchádzala mediálna kampaň, ktorá povzbudzovala Francúzov v zahraničí, aby sa zaregistrovali. Museli zadať emailové adresy a svoje telefónne čísla – toto bolo potrebné, lebo cez ne im boli zaslané heslá a identifikačné čísla.

Pred voľbami bolo požiadaných 15 200 voličov zo zahraničia, aby sa zúčastnili „virtuálnych“ volieb, v ktorých sa hlasy reálne nepočítali. Takéto pilotné voľby mali zabezpečiť potrebnú spätnú väzbu. Avšak z 15 200 voličov sa ich nakoniec zúčastnilo len 5 000, keďže ostatní mali (technické) problémy s hlasovaním.

Pocas ozajstných volieb prišlo k ďalším problémom. Od veľa voličov si systém vyžiadala nainštalovanie novšej verzie Java softvéru, aby sa mohli prihlásiť do systému, avšak po aktualizácii softvéru voliči hlásili, že aktualizácia nebola kompatibilná so systémom. Toto vytvorilo technické problémy a to, že nie všetci mohli odvoliť online tak, ako plánovali. Takisto voliči mohli hlasovať skôr ako tí, ktorí volili klasickým spôsobom, aby sa zaistilo, že aj keby došlo k nejakým technickým problémom, stále by mali dostatok času na to, aby mohli odvoliť inou metódou. Toto však znamenalo, že voliči odvolili aj v druhom kole ešte predtým, ako sa začalo prvé kolo pre klasických voličov, čo spôsobilo zmätok.

Kritici uvádzali, že elektronické hlasovanie nebolo dostatočne transparentné. Toto bolo podporené tým, že na okolo 700 000 voličov, ktorí volili elektronicky, existovala len jedna kontrolná volebná komisia, zatiaľ čo vo Francúzsku väčšinou na jednu volebnú komisiu pripadá približne 1 000 obyvateľov. Takisto bolo kritizované aj to, že kódy, ktoré sa posielali voličom, aby mohli vstúpiť do systému sa dali ľahko zduplickovať. Niekoľkí voliči sa sťažovali, že si tieto kódy museli vyzdvihnúť na pošte a nedostali ich emailom, ako mali. Zároveň boli pochybnosti o tom, či ozaj bolo hlasovanie anonymné a či ozaj nebolo možné priradiť voliča k jeho hlasu.

⁶¹ Collard, S. (2014). Electronic Voting in the French Legislative Elections of 2012. Dostupné na internete: https://www.researchgate.net/publication/293118862_Electronic_Voting_in_the_French_Legislative_Elections_of_2012.

5. Záver

Predložená štúdia je zameraná na podrobnejšie informácie týkajúce sa možnosti hlasovania zo zahraničia, ktoré by mohli doplniť v súčasnosti používaný spôsob hlasovania poštou. O to, aby mohli občania Slovenskej republiky voliť i na zastupiteľských úradoch, sa už roky snažia napríklad predstavitelia Slovákov žijúcich v zahraničí. Podľa *Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí* je volebný potenciál zahraničných voličov až 7 % z celkového počtu oprávnených voličov.⁶²

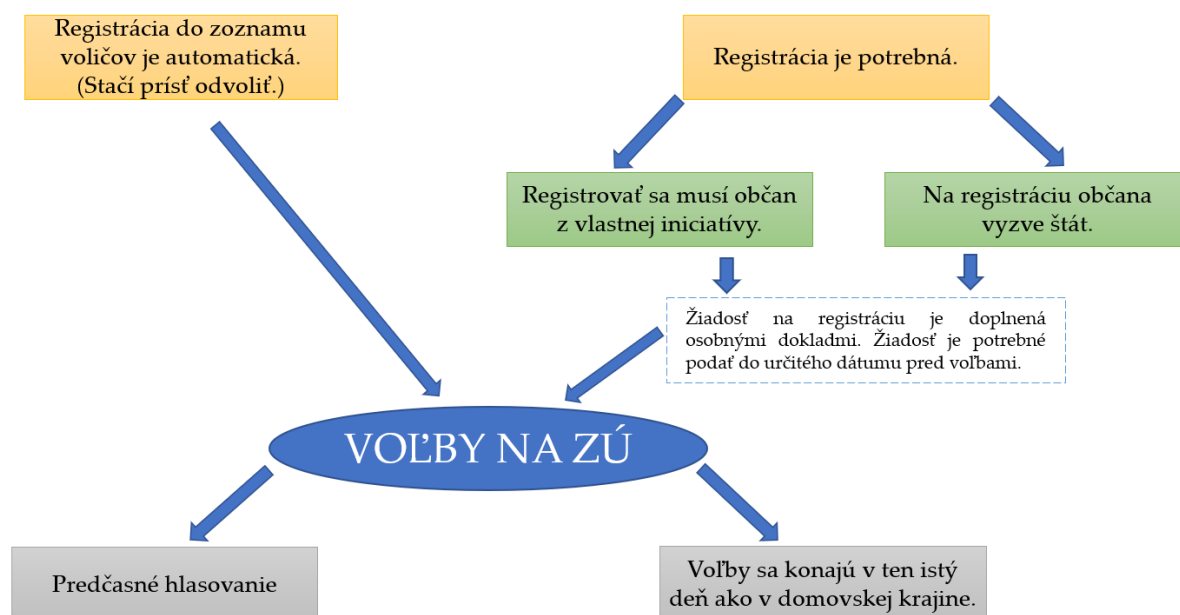
Hlasovanie poštou v roku 2020 využilo rekordný počet voličov,⁶³ avšak stále existuje výraznejší priestor aj na vylepšenie tohto spôsobu hlasovania – od technického zabezpečenia až po rozšírenie na ďalšie typy volieb. Napriek tomu, niektoré nevýhody budú pretrvávať naďalej (napríklad nutnosť poznať miesto pobytu so značným predstihom pre občanov nachádzajúcich sa v zahraničí, ale s trvalým pobytom na Slovensku).

Z ďalších možných spôsobov – hlasovanie na zastupiteľskom úrade, hlasovanie prostredníctvom zástupcu, online hlasovanie – má každý určité výhody aj nevýhody. V prípade hlasovania na zastupiteľskom úrade je výhodou relatívne vysoká dostupnosť pre voliča a bezpečnosť hlasovania, nevýhodou je naopak organizačná náročnosť pre štát aj zastupiteľské úrady. Tento spôsob je pomerne často kombinovaný s hlasovaním poštou pre občanov žijúcich či nachádzajúcich sa v zahraničí.

Nasledujúci obrázok v skratke sumarizuje spôsoby, ako sa dá voliť na ZÚ. Buď môže občan v zahraničí prísť podať svoj hlas bez registrácie, alebo sa musí zaregistrovať do zoznamu zahraničných voličov. Takáto registrácia väčšinou musí byť podložená osobnými dokumentami občana a treba ju podať do určitého dátumu. Voľba na ZÚ sa následne koná v deň volieb alebo sa koná v predstihu.

⁶² Ďurinová, Petra (2018). Požiadavka č. 06/18. *Možnosť hlasovania v parlamentných voľbách, voľbách do EP a pri voľbe prezidenta zo zahraničia prostredníctvom zastupiteľských úradov*. Parlamentný inštitút K NR SR.

⁶³ Aktuality.sk (2020). Zo zahraničia chce voliť rekordný počet Slovákov. Dostupné na internete: <https://www.aktuality.sk/clanok/755410/volby-2020-zo-zahranicia-chce-volit-rekordny-pocet-slovakov/>.

Hlasovanie prostredníctvom zástupcu je relatívne jednoduché pre štát, keďže väčšinu aktivít vykonáva občan. Podobne odpadajú aj starosti s počítaním hlasov odovzdaných v zahraničí. Nevýhodou však je, že takéto hlasovanie nemá na Slovensku alebo v regióne tradíciu. Hoci viaceré riziká uvádzané ohľadom zneužívania v Británii, spojené najmä s početnými menšinovými komunitami, na Slovensku nehrozia, predsa len určité riziko zneužitia takejto spôsobu hlasovania existuje (napríklad kupovanie hlasov v marginalizovaných komunitách).

Možnosť zavedenia online hlasovania sa stala asi najdiskutovanejšou možnosťou rozšírenia hlasovania (nielen) pre občanov žijúcich/nachádzajúcich sa v zahraničí. Aj pokusy viacerých krajín zaviesť ho ukazujú, že vzhľadom na technické problémy a bezpečnostné riziká, ide o najnáročnejšiu možnosť. Zatiaľ jedinou krajinou, ktorá ho plne implementovala je Estónsko, ktoré umožňuje online hlasovanie aj pre občanov nachádzajúcich sa na území Estónska.

6. Použité zdroje

1. Aktuality.sk (2020). Zo zahraničia chce voliť rekordný počet Slovákov. Dostupné na internete: <https://www.aktuality.sk/clanok/755410/volby-2020-zo-zahranicia-chce-volit-rekordny-pocet-slovakov/>.
2. Code électoral. Dostupné na internete: <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGIARTI000034168175/2017-03-12/>.
3. Collard, S. (2014). *Electronic Voting in the French Legislative Elections of 2012*. Dostupné na internete: https://www.researchgate.net/publication/293118862_Electronic_Voting_in_the_French_Legislative_Elections_of_2012.
4. Csillag, K. (2019). Štúdia Parlamentného inštitútu č. 01/2019. Inštitút predčasného hlasovania vo vybraných krajinách. Parlamentný inštitút K NR SR. Dostupné na internete: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=468915>.
5. Český statistický úřad. (2017). *Elections to the Chamber of Deputies of the Parliament of the Czech Republic held on 20 – 21 October 2017* (v sekci Stredocesky kraj). Dostupné na internete: <https://volby.cz/pls/ps2017nss/ps3?xjazyk=EN>.
6. Český statistický úřad. (2018). *Election of the President of the Czech Republic held on 12–13 January 2018* (v sekci Abroad). Dostupné na internete: <https://volby.cz/pls/prez2018/pe3?xjazyk=EN>.
7. Décret n° 2014-290 du 4 mars 2014 portant dispositions électorales relatives à la représentation des Français établis hors de France. Dostupné na internete: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000028684485/>.
8. Digital Signature Act. (2000). Dostupné na internete: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/530102013080/consolide>.
9. Drechsler, W. a Madise, U. (2004). *Electronic Voting in Estonia*. V: Kersting N. a kol. *Electronic Voting and Democracy*. London: Palgrave Macmillan. s. 97-108. Dostupné na internete: https://link.springer.com/chapter/10.1057/9780230523531_6.
10. Ďurinová, P. (2018). Požiadavka č. 06/18. Možnosť hlasovania v parlamentných voľbách, voľbách do EP a pri voľbe prezidenta zo zahraničia prostredníctvom zastupiteľských úradov. Parlamentný inštitút K NR SR.
11. E-estonia. (bez dátumu). *I-voting*. Dostupné na internete: <https://e-estonia.com/solutions/e-governance/e-democracy/>.
12. European Commission. (bez dátumu). *Estonian Internet Voting*. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/2019/07/29/Estonian+Internet+voting>.

13. France Diplomatie. (bez data). *Vote par Internet*. Dostupné na internetu: <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/services-aux-francais/voter-a-l-etranger/modalites-de-vote/vote-par-internet/>.
14. GOV.uk. (bez data). *How to vote. Voting by proxy*. Dostupné na internetu: <https://www.gov.uk/voting-in-the-uk/voting-by-proxy>.
15. Hunt, E. (2020). Overseas New Zealanders urged to 'meddle' in election – here's how to vote. *The Guardian*. Dostupné na internetu: <https://www.theguardian.com/world/2020/oct/05/overseas-new-zealanders-urged-to-meddle-in-election-heres-how-to-vote>.
16. Interná databáza výmeny informací Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD). Požiadavka č. 2743. *Parliamentary elections: Voting for voters residing abroad (distance voting)*.
17. Interná databáza výmeny informací Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD). Požiadavka č. 3131. *Voting of citizens living abroad*.
18. Interná databáza výmeny informací Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD). Požiadavka č. 3638. *Voting from abroad in selected elections*.
19. Interná databáza výmeny informací Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD). Požiadavka č. 3849. *Voting from abroad – check info*.
20. Molineaux, J. (2019). *Solving and creating problems: Online voting in New Zealand*. Auckland: The Policy Observatory. Dostupné na internetu: https://thepolicyobservatory.aut.ac.nz/_data/assets/pdf_file/0003/302538/Solving-and-creating-problems-online-voting-in-New-Zealand.pdf.
21. Online Voting Working Party. (bez data). *Online Voting in New Zealand Feasibility and options for local elections*. Dostupné na internetu: https://www.nbr.co.nz/sites/default/files/images/Online-Voting-in-New-Zealand-report_0.pdf.
22. OBSE. (2003). *Elections for the Devolved Administrations in the United Kingdom (Scotland, Wales and Northern Ireland)*. OSCE/ODIHR Assessment Report. Dostupné na internetu: <https://www.osce.org/files/f/documents/7/5/16354.pdf>.
23. OBSE. (2014). *Handbook on Promoting Women's Participation in Political Parties*. Dostupné na internetu: <https://www.osce.org/files/f/documents/e/f/120877.pdf>.
24. OBSE. (2010). *United Kingdom and Northern Ireland: general Election 6 May 2010*. OSCE/ODIHR Election Assessment Mission Report. Dostupné na internetu: <https://www.osce.org/files/f/documents/5/5/69072.pdf>.

25. Parlamentní institut (Česká republika). (2014). *Elektronické internetové hlasování v Estónsku*. Dostupné na internetu: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=101330>.
26. RealMe. (bez data). Dostupné na internetu: <https://www.realme.govt.nz/>.
27. Reuters. (2017) France drops electronic voting for citizens abroad over cybersecurity fears. Dostupné na internetu: <https://www.reuters.com/article/uk-france-election-cyber-idUKKBN16D235>.
28. Spelthorne Borough Council. (2008). *Absent voting*. Dostupné na internetu: https://web.archive.org/web/20080316124154/http://www.spelthorne.gov.uk/cou_elections_absent_voting.htm.
29. The Electoral Commission. (2022). *Application to vote by proxy at a particular election or referendum*. Dostupné na internetu: <https://www.gov.uk/government/publications/apply-to-vote-by-proxy-at-a-particular-election-or-referendum>.
30. Tidey, A. (2020). *Why don't more nations hold elections online? Here's how Estonia has been a lone trailblazer*. Dostupné na internetu: <https://www.euronews.com/2020/11/02/why-dont-more-nations-hold-elections-online-here-s-how-estonia-has-been-a-lone-trailblaze>.
31. Tivnoviny.sk (2020). *Zlyhania pri voľbe poštou: Niektoré by ste nevymysleli, ani s veľkou dávkou fantázie*. Dostupné na internetu: <https://tivnoviny.sk/ostatne/clanok/111408-zlyhania-pri-voľbe-postou-niektore-by-ste-nevymysleli-ani-s-veľkou-dávkou-fantázie>.
32. Valimised. (bez data). *Introduction to i-voting*. Dostupné na internetu: <https://www.valimised.ee/en/internet-voting/more-about-i-voting/introduction-i-voting>.
33. Veľvyslanectvo ČR v Bruseli. (bez data). *Žiadosť o zápis do zvláštného zoznamu voličov*. Dostupné na internetu: https://www.mzv.cz/public/f9/3f/a2/2980500_2000750_Zadost_o_zapis_do_zvlastniho_soznamu_volicu.doc.
34. Veľvyslanectvo ČR vo Viedni. (2017). *Obecná informace k voľbám*. Dostupné na internetu: https://www.mzv.cz/vienna/cz/viza_a_konzularni_informace/volby/index_1.html.
35. Veľvyslanectvo ČR vo Viedni. (bez data). *Voličský preukaz*. Dostupné na internetu: https://www.mzv.cz/brussels/cz/konzularni_a_vizovy_usek/volby/volicisky_prukaz.html.
36. Zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na internetu: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2014/180/20220401.html>.
37. Zákon 247/1995 Sb. Dostupné na internetu: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247#cast1>.

Príloha č. 1: Podrobnejšie informácie o voľbe zo zahraničia – prehľad krajín

	KTO MÔŽE VOLIŤ ZO ZAHRANIČIA?	V AKÝCH VOĽBÁCH SA DÁ VOLIŤ ZO ZAHRANIČIA?	AKÝM SPÔSOBOM SA DÁ VOLIŤ? (poštou, osobne na ZÚ, prostredníctvom zástupcu, online)	REGISTRÁCIA PRE VOLIČOV V ZAHRANIČÍ A ORGANIZÁCIA VOLIEB
BELGICKO	Občania žijúci v zahraničí majú volebné právo. Žiadne obmedzenia neplatia.	Voliť môžu v: <ul style="list-style-type: none"> • Parlamentných • Európsky parlament (EP) voľbách 	Zmiešane: <ul style="list-style-type: none"> • Poštou • Osobne na ZÚ • Prostredníctvom zástupcu 	Hlasovanie v zahraničí organizujú konzuláty a veľvyslanectvá. Belgickí občania sú vyzvaní, aby vyplnili formulár na registráciu do parlamentných volieb. V prípade EP volieb sa musia voliči zaregistrovať sami.
BULHARSKO	Občania žijúci v zahraničí majú volebné právo. Žiadne obmedzenia neplatia.	Voliť môžu v: <ul style="list-style-type: none"> • Parlamentných • Prezidentských • EP voľbách 	<ul style="list-style-type: none"> • Osobne na ZÚ 	--
ČESKO	Občania žijúci v zahraničí majú volebné právo. Obmedzenia na základe dĺžky pobytu v zahraničí neplatia.	Voliť môžu v: <ul style="list-style-type: none"> • Parlamentných (iba do Poslaneckej snemovne) • Prezidentských voľbách 	<ul style="list-style-type: none"> • Osobne na ZÚ 	Závisí od typu pobytu. V prípade dlhodobého pobytu môžu občania písomne požiadať o zápis do osobitného zoznamu voličov vedeného veľvyslanectvami. Žiadosť musí byť doručená na príslušné veľvyslanectvo najneskôr 40 dní pred voľbami. V prípade krátkodobého pobytu v zahraničí môžu voliči, ktorí nemôžu voliť vo svojich volebných okrskoch, požiadať miestne úrady o volebný preukaz. Voliči s volebným preukazom môžu voliť na ZÚ.
DÁNSKO	Hlasovať môžu iba určití občania žijúci v zahraničí. ⁶⁴	Voliť môžu v: <ul style="list-style-type: none"> • Parlamentných • EP voľbách • Referendum 	<ul style="list-style-type: none"> • Osobne na ZÚ alebo na palube lode (námorníci). 	Registrácia voličov je automatická na základe národného registračného systému. Iba tí, ktorí žijú v zahraničí, sa musia zaregistrovať zaslaním žiadosti obci, kde mali trvalé bydlisko. Žiadosti musia byť schválené 7 dní pred dátumom volieb, takže musia byť doručené v dostatočnom predstihu.

⁶⁴ Diplomati, dánski štátni zamestnanci, zamestnanci dánskych súkromných spoločností, medzinárodných organizácií, ktorých je Dánsko členom, dánske agentúry poskytujúce pomoc, študenti v zahraničí a manželia, registrovaní partneri. (ECPRD 3131) 10-ročný časový limit pre všetkých okrem diplomatov. Hlasovať môžu aj tí, ktorí žijú v zahraničí do 2 rokov a majú v úmysle sa vrátiť.

ESTÓNSKO	Občania žijúci v zahraničí majú volebné právo. Obmedzenia na základe dĺžky pobytu v zahraničí neplatia.	Voliteľ môžu v: <ul style="list-style-type: none"> • Parlamentných • Miestnych • EP voľbách • Referendum 	Zmiešane: <ul style="list-style-type: none"> • Osobne na ZÚ • Poštou • Online 	Všetci voliči sú zaregistrovaní v centrálnom registri. Zoznamy externých voličov sa zasielajú ZÚ. Externé hlasovanie organizujú estónske ZÚ a koordinuje ho MZV. Koná sa vopred na ZÚ najmenej 15-10 dní pred voľbami. Hlasovacie lístky externých voličov dostane Národná volebná komisia do 4. dňa pred dňom konania volieb. Triedi ich a doručuje do príslušného volebného okrsku. Volebné právo sa opäť kontroluje vo volebnom okrsku voliča, aby sa zabezpečilo, že nikto nevolil viac ako raz.
FÍNSKO	Občania žijúci v zahraničí majú volebné právo. Obmedzenia na základe dĺžky pobytu v zahraničí neplatia.	Voliteľ môžu v: <ul style="list-style-type: none"> • Parlamentných • Prezidentských • EP voľbách • Referendum 	<ul style="list-style-type: none"> • Osobne na ZÚ 	Predčasné hlasovanie v zahraničí alebo, ak sa osoba v deň volieb nachádza vo Fínsku, vo volebnej miestnosti svojej obce uvedenej v zozname voličov.
FRANCÚZSKO	Občania žijúci v zahraničí majú volebné právo. Obmedzenia na základe dĺžky pobytu v zahraničí neplatia.	Voliteľ môžu v: <ul style="list-style-type: none"> • Parlamentných • Prezidentských • EP voľbách • Referendum 	Zmiešane: <ul style="list-style-type: none"> • Osobne na ZÚ • Prostredníctvom zástupcu • Online iba vo voľbách „poradcov“ a „konzulárnych delegátov“ 	Každý francúzsky občan žijúci v zahraničí sa môže rozhodnúť voliť v krajine pobytu (na veľvyslanectve alebo konzuláte) zaregistrovaním sa (osobne alebo online) do konzulárnych zoznamoch.
HOLANDSKO	Občania žijúci v zahraničí majú volebné právo. Obmedzenia na základe dĺžky pobytu v zahraničí neplatia.	Voliteľ môžu v: <ul style="list-style-type: none"> • Parlamentných voľbách 	Zmiešane: <ul style="list-style-type: none"> • Poštou • Prostredníctvom zástupcu 	Treba sa zaregistrovať (iba raz).
CHORVÁTSKO	Občania žijúci v zahraničí majú volebné právo. Obmedzenia na základe dĺžky pobytu v zahraničí neplatia.	Voliteľ môžu v: <ul style="list-style-type: none"> • Parlamentných • Prezidentských • EP voľbách • Referendum 	<ul style="list-style-type: none"> • Osobne na ZÚ 	Musia sa zaregistrovať na zastupiteľstve diplomatickej misie.

ISLAND	Občania v zahraničí majú volebné právo.	Voliť môžu v: • Parlamentných voľbách	• Osobne na ZÚ	Oprávnení občania Islandu sú automaticky zaregistrovaní v elektronickom centrálnom registri voličov. Občania, ktorí žijú v zahraničí viac ako 8 rokov, nie sú registrovanými voličmi, ale môžu požiadať o obnovu registrácie.
ÍRSKO	Občania žijúci v zahraničí majú volebné právo, ak v zahraničí neboli viac ako 18 mes. a plánujú sa vrátiť.	Voliť môžu v: • Parlamentných • Prezidentských • Miestnych • EP voľbách • Referendum	• Osobne na ZÚ	Voliči sa musia zaregistrovať sami.
LITVA	Občania žijúci v zahraničí majú volebné právo. Obmedzenia na základe dĺžky pobytu v zahraničí neplatia.	Voliť môžu v: • Parlamentných • Prezidentských • EP voľbách • Referendum	Zmiešane: • Osobne na ZÚ • Poštou	Občania, ktorí majú dočasný pobyt alebo sa zdržiavajú v zahraničí, musia vyplniť žiadosť o registráciu voliča. Žiadosť je možné podať online. Volič sa musí rozhodnúť, či bude hlasovať poštou alebo osevné. Počítanie hlasov uskutočňujú litovské ZÚ.
LOTYŠSKO	Občania žijúci v zahraničí majú volebné právo. Žiadne obmedzenia neplatia.	Voliť môžu v: • Parlamentných • EP voľbách • Referendum	Zmiešane: • Osobne na ZÚ • Poštou	--
LUXEMBURSKO	Občania žijúci v zahraničí majú volebné právo. Obmedzenia na základe dĺžky pobytu v zahraničí neplatia.	Voliť môžu v: • Parlamentných • EP voľbách	• Poštou	Občania môžu voliť zo zahraničia, ak si podajú žiadosť v ich obvode.
MAĎARSKO	Občania žijúci v zahraničí majú volebné právo. Rozdelenie na voličov, ktorí majú trvalý pobyt v Maďarsku a tí, kt., nemajú. Národný volebný úrad vyradí	Voliť môžu v: • Parlamentných • Miestnych • EP voľbách	Zmiešane: • Osobne na ZÚ (Ak majú trvalý pobyt v Maďarsku. Títo hlasujú podľa hlasovacieho lístka svojho volebného obvodu pre 1 člena.)	Registrácia voličov na ZÚ: voliči musia požiadať o zápis do zahraničného registra 8 dní pred voľbami. Registráciu je možné vykonať osobne, online alebo poštou. Registrácia je platná 10 rokov. Registrácia poštových voličov: voliči bez maďarskej adresy, ktorí sú uvedení v centrálnom volebnom zozname na základe žiadosti podanej najneskôr 15. deň pred voľbami.

	z centrálného zoznamu voličov bez maďarskej adresy, žijúcich v zahraničí, ktorým od ich zapísania uplynulo 10 rokov.		<ul style="list-style-type: none"> • Poštou (Ak nemajú trvalý pobyt v Maďarsku. Tzv. poštovní voliči môžu voliť len zo zoznamu strán.) 	Hlasovanie organizujú zastupiteľské úrady. Vedúcich a ostatných členov komisie menuje predseda Národného volebného úradu.
NEMECKO	Nemci žijúci v zahraničí majú právo voliť vo voľbách podľa toho ako určuje Federálny zákon o voľbách. ⁶⁵	Voliteľ môžu v: <ul style="list-style-type: none"> • Parlamentných • EP voľbách 	<ul style="list-style-type: none"> • Osobne na ZÚ • Poštou 	Pred každou voľbou obecne úrady vypracujú zoznamy voličov na základe údajov poskytnutých registračnými orgánmi. Nemeckí štátni príslušníci zo zahraničia, ktorí nie sú úradne zapísaní v zozname voličov, musia písomne požiadať o registráciu do 21. dňa pred voľbami.
NOVÝ ZÉLAND⁶⁶	Aby boli zahraniční voliči oprávnení voliť, musia to byť občania, ktorí navštívili NZ najmenej raz za 3 roky; alebo osoby s trvalým pobytom, ktoré navštívili NZ raz za 12 mesiacov.	Voliteľ môžu v: <ul style="list-style-type: none"> • Parlamentných voľbách • Referendum 	<ul style="list-style-type: none"> • Osobne na ZÚ • Online (nahraním volebného lístka na web stránku volebnej komisie) • Faxom 	Oprávnení voliči sa musia zaregistrovať a vložiť svoje údaje (NZ pas/vodičský pas/vládne prihlásenie cez RealMe softvér). Predčasné hlasovanie a hlasovanie v zahraničí je k dispozícii 17 dní pred dňom volieb. Po zaregistrovaní je dôležité stiahnuť a vytlačiť si hlasovací lístok online. Po jeho vyplnení sa lístky vracajú spôsobmi popísanými v stĺpci naľavo.
NÓRSKO	Voliči, ktorí sú v zahraničí, môžu hlasovať vo voľbách, musia však hlasovať vopred.	--	Zmiešane: <ul style="list-style-type: none"> • Osobne na ZÚ • Poštou 	Voliči, ktorí nemali bydlisko v Nórsku posledných 10 rokov pred dňom volieb, musia požiadať o zápis do zoznamu voličov.
POLSKO	Občania žijúci v zahraničí majú	Voliteľ môžu v: <ul style="list-style-type: none"> • Parlamentných 	<ul style="list-style-type: none"> • Osobne na ZÚ (Volebné 	Zaregistrovať sa občania musia na ZÚ s platným poľským pasom do 3 dní pred voľbami. Registrácia sa vykonáva na základe osobnej žiadosti

⁶⁵ Občania môžu voliť do Bundestag snemu v súlade s 12.2 No. 1 of the Federal Electoral Act, ak v Nemecku žili najmenej 3 mesiace bez prerušenia po dosiahnutí veku 14 rokov. Iba na túto skupinu sa vzťahuje dodatočná požiadavka, že pobyt sa nemohol uskutočniť pred viac ako 25 rokmi. 12.2 No. 1 of the Federal Electoral Act navyše umožňuje nemeckým občanom s bydliskom v zahraničí, ktorí sa z iných dôvodov osobne a priamo oboznámili s politickými podmienkami v Nemecku a sú nimi dotknutí.

⁶⁶ Hunt. E. (2020). Overseas New Zealanders urged to 'meddle' in election – here's how to vote. Dostupné na internete: <https://www.theguardian.com/world/2020/oct/05/overseas-new-zealanders-urged-to-meddle-in-election-heres-how-to-vote>.

	volebné právo. Obmedzenia na základe dĺžky pobytu v zahraničí neplatia.	<ul style="list-style-type: none"> • Prezidentských • EP voľbách • Referendum 	miestnosti sú zriadené tam, kde je najmenej 15 občanov) <ul style="list-style-type: none"> • Poštou (zrušené v r. 2018) 	podanej ústne, písomne, telefonicky, telegramom, faxom alebo elektronicky. Žiadosť obsahuje priezvisko a meno, meno otca, dátum narodenia, číslo sociálneho zabezpečenia, miesto bydliska v zahraničí, číslo platného pasu a miesto a dátum jeho vystavenia.
PORTUGALSKO	Občania žijúci v zahraničí majú právo voliť. Obmedzenia na základe dĺžky pobytu v zahraničí neplatia.	Hlasovať môžu v: <ul style="list-style-type: none"> • Parlamentných • Prezidentských • EP voľbách 	Zmiešane: <ul style="list-style-type: none"> • Osobne na ZÚ (parlamentné, prezidentské, EP) • Poštou (parlamentné) 	Registrácia občanov v zahraničí je automatická.
RAKÚSKO	Občania žijúci (alebo dočasne sa zdržiavajúci) v zahraničí majú volebné právo.	Voliť môžu v: <ul style="list-style-type: none"> • Parlamentných • Prezidentských • EP voľbách • Referendum 	<ul style="list-style-type: none"> • Poštou 	Voliči trvale žijúci v zahraničí musia byť registrovaní v rakúskej obci ako emigranti a musia túto registráciu obnovovať každých 10 rokov.
RUMUNSKO	Občania žijúci v zahraničí majú volebné právo. Obmedzenia na základe dĺžky pobytu v zahraničí neplatia.	Voliť môžu v: <ul style="list-style-type: none"> • Parlamentných voľbách 	Zmiešane: <ul style="list-style-type: none"> • Osobne na ZÚ • Poštou 	Volič s bydliskom v zahraničí, ktorý chce uplatniť svoj hlas poštou pre parlamentné voľby, sa musí zaregistrovať do volebného registra na základe písomnej žiadosti s dátumom a podpisom, predloženej osobne alebo zaslanou poštou alebo e-mailom na ZÚ v štáte bydliska.
SLOVINSKO	Občania žijúci v zahraničí majú volebné právo. Žiadne obmedzenia na základe dĺžky pobytu v zahraničí neplatia.	--	Zmiešane: <ul style="list-style-type: none"> • Osobne na ZÚ • Poštou 	Volebná komisia zasiela hlasovacie lístky na adresu trvalého pobytu registrovaného voliča v zahraničí. Rozlišuje sa medzi voličmi, ktorí majú trvalý pobyt v Slovinsku, tí sú zapísaní do všeobecného zoznamu voličov a voličmi, ktorí nemajú trvalý pobyt v Slovinsku a sú zapísaní v osobitnom zozname voličov.
SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO	Občania žijúci v zahraničí majú volebné právo s 15-ročným limitom.	Voliť môžu v: <ul style="list-style-type: none"> • Parlamentných voľbách Referendum	Zmiešane: <ul style="list-style-type: none"> • Poštou • Prostredníctvom zástupcu 	Pred odchodom do zahraničia sa občania musia zaregistrovať, aby mohli odvoliť v Spojenom kráľovstve. Individuálna volebná registrácia (IER) vyžaduje, aby voliči poskytli osobné identifikátory (číslo národného poistenia a dátum narodenia) a aby vydali vyhlásenie o tom, že majú pobyt v zahraničí. Registrácia sa musí obnovovať každý rok.

ŠPANIELSKO	Občania majúci trvalý pobyt v zahraničí. Žiadne obmedzenia na základe dĺžky pobytu v zahraničí neplatia.	Voliteľ môžu v: <ul style="list-style-type: none"> • Parlamentných • EP voľbách • Referendum 	Zmiešane: <ul style="list-style-type: none"> • Osobne na ZÚ • Poštou 	Občania s trvalým pobytom v zahraničí sa musia registrovať v registri konzulárneho úradu. Musia formálne požiadať o hlasovanie cez Provinčnú delegáciu úradu voličov. Požiadavka je zaslaná najneskôr 25 dní po vyhlásení volieb. Hlasovacie lístky sú zaslané do 34. dňa po vyhlásení volieb. Len čo volič dostane dokumenty, môže hlasovať: <ul style="list-style-type: none"> • Osobne na ZÚ medzi 4.-2. dňom pred voľbami. • Doporučenou poštou najneskôr 5. deň pred voľbami príslušnej provinciálnej volebnej komisii.
	Občania majúci dočasný pobyt v zahraničí.	Voliteľ môžu v: <ul style="list-style-type: none"> • Parlamentných • Regionálnych • Komunálnych • EP voľbách • Referendum 	<ul style="list-style-type: none"> • Poštou 	Občania s dočasným pobytom v zahraničí sa musia zaregistrovať v registri konzulárneho úradu ako osoby bez trvalého pobytu. Hneď ako volič dostane potrebné dokumenty, môže svoj hlas poslať príslušným hlasovacím kanceláriám poštou, najneskôr 3 dni pred voľbami.
ŠVÉDSKO	Občania žijúci v zahraničí majú volebné právo s 10-ročným limitom.	Voliteľ môžu v: <ul style="list-style-type: none"> • Parlamentných • EP voľbách • Referendum 	Zmiešane: <ul style="list-style-type: none"> • Osobne na ZÚ • Poštou • Prostredníctvom zástupcu 	Ak občania žijú v zahraničí a ak odvolia tak, aby bol hlas riadne započítaný, automaticky sú na zozname voličov. Občania žijúci v zahraničí sú na zozname voličov 10 rokov po ich odchode. Po 10 rokoch existuje možnosť obnovy registrácie.
TALIANSKO	Občania žijúci v zahraničí majú volebné právo. Bez časového obmedzenia.	Voliteľ môžu v: <ul style="list-style-type: none"> • Parlamentných voľbách 	<ul style="list-style-type: none"> • Poštou 	Občania sa musia zaregistrovať, aby mohli hlasovať tzv. absenčným hlasovaním. Konzulát zasiela volebný balíček voličom najmenej 18 dní pred voľbami, volič musí vrátiť vyplnený hlasovací lístok 10 dní pred dňom volieb.

Zdroje: Interná databáza výmeny informácií Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD). Požiadavky č. 2743, 3131, 3638, 3849.